

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/156004,Borysewicz-Jan-Kryisia-Msciciel-19131945.html>

27.04.2024, 04:38

Borysewicz Jan „Kryisia”, „Mściciel” (1913-1945)

Por. Jan Borysewicz „Kryisia”, „Mściciel” (1913-1945), ur. 12 IX 1913 (wg innej wersji 14 IX 1914 r.), Dworzany, pow. Szczuczyn woj. nowogródzkie. Pochodził z rodziny chłopskiej. Ukończył seminarium nauczycielskie w Szczuczynie. Był harcerzem miejscowej drużyny. Następnie zdecydował się na zawodową służbę wojskową. W 1938 r. w stopniu podporucznika został skierowany do 41. pp w Suwałkach, jako dowódca plutonu. W jego szeregach walczył we wrześniu 1939 r., wraz z Armią „Prusy”. Uniknął niewoli i dotarł do Wilna, które początkowo zostało przyłączone do Litwy, a następnie znalazło się pod okupacją sowiecką. Próbował przedrzeć się do Francji, ale został aresztowany przez NKWD i osadzony w więzieniu. Zbiegł po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej. Dotarł do Wasiliszek k. Szczuczyna. Podjął pracę jako leśniczy i nawiązał łączność z miejscowym ZWZ, gdzie objął dowodzenie plutonem. Wiosną 1943 r. rozpoczął formowanie oddziału partyzanckiego w północno-zachodniej części powiatu Lida. W sierpniu znalazł się w Batalionie „Zaniemeńskim” rtm. Józefa Świdry „Lecha”, a jesienią 1943 r. oddział ponownie stał się jednostką samodzielną. Stanowił zaczątek II Batalionu 77. pp AK. W marcu 1944 r. liczył ok. trzystu żołnierzy. W kwietniu 1944 r. „Kryisia” objął dowództwo nad Zgrupowaniem „Północ”, liczącym ok. tysiąca partyzantów. Operował na terenie zróżnicowanym pod względem etnicznym i religijnym. W czasie okupacji niemieckiej podległe mu oddziały przeprowadziły ok. stu różnego typu akcji zbrojnych. Uwalniały aresztowanych, rozbrajały posterunki policji niemieckiej i litewskiej, organizowały zasadzki na siły okupacyjne. Liczna była tam partyzantka sowiecka – dochodziło do starć zbrojnych. „Kryisia” nie wziął udziału w walkach o Wilno. Aby uniknąć rozbrojenia przez Armię Czerwoną, wycofał się do Puszczy Rudnickiej. Wobec niemożności swobodnego poruszania się po terenie, który opanowała Armia Czerwona, zdemobilizował oddział, ukrył uzbrojenie i powrócił w okolice Naczy i Radunia. Nadal kierował pracą podziemną w północnej części powiatu Lida. Wraz z nasileniem się terroru NKWD przystąpił do zwalczania powstającej administracji sowieckiej. Starał się chronić miejscową ludność polską przed terrorem i bandytyzmem, za co zyskał jej powszechny szacunek. Poległ 21 I 1945 r. w zasadzce NKWD pod Kowalkami k. Naczy. Enkawudziści zabrali ciało i rozebrane do bielizny obwozili po okolicznych miejscowościach, aby ludność przekonała się naocznie, że ich bohater zginął. Pochowany w nieznanym miejscu. Za walkę i zasługi został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Virtuti Militari.

Opcje strony